

Bahia House v Brazílii, dvojposchodový dom obložený živcovými prvkami žiarivých farieb odoláva vďaka tomuto povrchu silnému juhoamerickému slnku i dažďom.
Foto: ateliér Gaetana Pesceho

Gaetano Pesce: Architektúra má robiť ľudí šťastnými a slobodnými

Na svet sa díva cez dizajnové okuliare. Vysvitlo, že ide o rám, ktorý nosieval jeho starý otec. Pred modernou štýlovosťou si Gaetano Pesce, dizajnér a architekt talianskeho pôvodu žijúci v New Yorku, uprednostnil skôr niečo osobné, k čomu ho viažu osobné putá a tradícia. A to je príznačné aj pre jeho tvorbu.

Otvorene tvrdí, že ho väčšina súčasnej architektúry nudí. Namiesto dookola sa opakujúcich abstraktných foriem globalizujúceho štýlu používa organické tvary, výraznú farebnosť, hravé formy a nezvyčajné materiály. „Architektúra sa má ľudí dotýkať. Má reflektovať špecifiká miesta, kde stojí. Zanechať emóciu, sprostredkovať otvorený názor architekta,“ hovorí so zaniatením temperamentný tvorca, ktorý bol koncom minulého roka hosťom Clubovky v bratislavskom Fashion Clube.

Vaše projekty realizujete vo viacerých krajinách. Meníte svoj prístup k tvorbe podľa špecifik krajiny? Vaša otázka sa týka jedného z najväčších problémov tvorby. Je to základná otázka, ktorú si musí vyriešiť každý architekt či dizajnér. Napríklad funkcionalizmus pred takmer 100 rokmi začal tvrdiť, že

rovnaká architektúra môže byť kdekoľvek na svete – keďže ju zjavil všetkým „nadbytočných“ prvkov a obsahovala len prvky vyplývajúce zo samotnej funkcie architektúry. No pozrieme sa aj na konkrétne príklady – Daniel Libeskind, autor známeho Židovského múzea v Berlíne, dostal o niekoľko rokov neskôr ponuku na

Múzeum moderného umenia v Denvere v Colorade. Obe diela majú rovnaké prvky, aj keď židovská kultúra je celkom odlišná od kultúry v Colorade. Som zástancom toho, že architekt má pristupovať ku každému dielu úplne odznova a plne reflektovať nielen požiadavky, ale aj kultúrny kontext okolia. Opakovať mô-

žeme dekoráciu, nie architektúru, ktorá je podstatne hlbšou záležitosťou. Základný problém súčasnej architektúry je vyjadriť podstatu miesta, do ktorého vstupujeme. Keď sa pozrieme na budovu, mali by sme cítiť, že je berlínska, denverská či dubajská. Počasie aj materiály sú iné, ľudia sú iní, kultúra je iná. Iný je aj spôsob života a uplatňovania architektúry... Je to v súčasnosti jedna z jej najdôležitejších úloh a týka sa jej samotnej podstaty. Nezáleží na forme, na elegancii, na krásе, ale na tom, či architektúra vyjadruje skutočnosť a pravdu miesta, na ktorom stojí.

Čiže nie ste zástancom funkcionalizmu, ktorý toto celé naštartoval? Funkcionalizmus bol významným krokom vo vývoji architektúry a ukázal, že sa dá oslobodiť od mnohých zaužívaných názorov na architektúru. Dnes už ale nemá svoje opodstatnenie.

Myslíte si teda, že sa treba vrátiť k zdrojom kultúry jednotlivých krajín?

Áno, istým spôsobom ide o návrat ku kultúrnej identite. Veľa cestujem po svete. Keď vyjdem z letiska a pozriem sa na prostredie, nič mi nenaznačuje, kde vlastne som. Svet je v súčasnosti veľmi globalizovaný – a to vo všetkých ohľadoch, architektúru nevnímajúc. Pre jednotlivé kultúry to znamená ich postupný zánik. Strácajú sa zvyky, jazyk, kultúra, typický spôsob života, špecifickosť krajín – je to nenapraviteľná škoda.

Je to teda aj na nás. Ak som architekt alebo človek, ktorý má možnosť sa tvorivo vyjadriť, nesmiem mrhať šancou rozvíjať identitu, špecifickosť miesta a využiť lokálne zdroje inšpirácie.

Globalizácii „pomohol“ aj masovo vyrábaný dizajn. Ste dizajnérom. Ako sa snažíte dosiahnuť, aby bol aj dizajn špecifický?

Za posledné roky sa technológie nepredstaviteľne posunuli vpred. Pred sto rokmi bolo veľmi náročné a drahé vyrobiť niečo, čo nebolo štandardizované. Na rozdiel od toho je dnes vďaka počítačom pomerne lacné navrhnuť nový prototyp a uviesť ho do výroby. Dnes sa dá každý prvok architektúry či dizajnu bez zvýšenia jeho ceny vyrobiť tak, ako potrebujeme. Žiaľ, málokedy to aj robíme.

Myslíte si však, že pri tvorbe v iných krajinách či pri masovo vyrábanom dizajne možno využiť aj jazyk architektúry, ktoré sú v každej krajine vnímané rovnako?

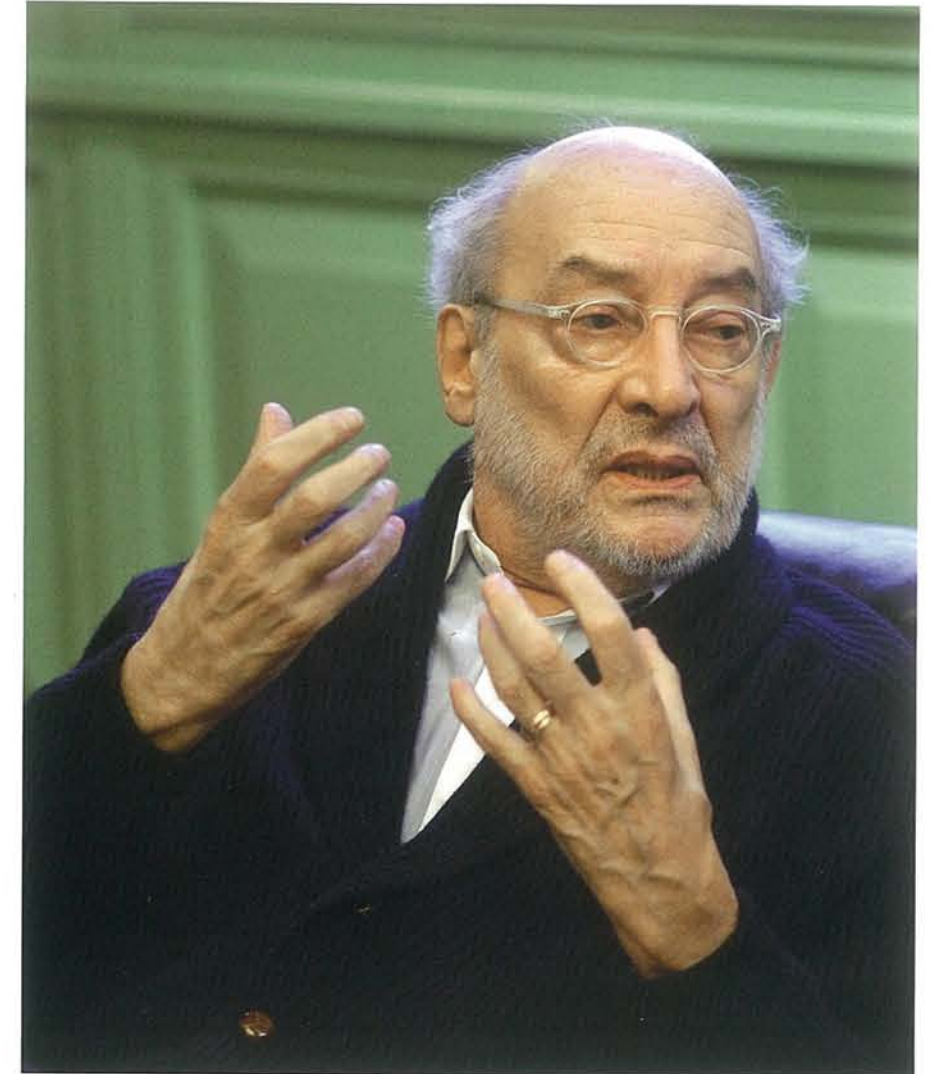

Foto: Dano Veselský

Teba využívať skôr lokálne výrazové prostriedky a proporcie. Pri tvorbe by však architekt nemal pristúpiť na všetko. Ak sa jeho presvedčenie líši od požiadaviek klienta, mal by vyjadriť svoj názor na problém. Ak túto možnosť nemá, nemal by ho radšej riešiť vôbec. Keď Norman Foster staval pre Dubaj výškovú vežu Index a mal povedať, čo bolo na projekte najnáročnejšie, odpovedal, že vyriešiť cirkuláciu ľudí v budove. Mal totiž postaviť vežu, v ktorej sa dá čo najľahšie dostať do každej časti budovy. Zároveň však musel striktno oddeliť dve podlažia, pretože sú venované ženám. Pripadá mi strašné, že rešpektovaný architekt jeho mena a spoločenskej sily pristúpil na túto podmienku obmedzeného využívania budovy ženami bez toho, aby vyjadril svoj nesúhlas.

Aké sú ďalšie kľúčové problémy, ktorými sa dnes architektúra musí zaoberať?

Výraz, expresivita, emocionalita. Dnes je architektúra veľmi geometrická. Neverím,

že sa do prísnych geometrických foriem dá vtisnúť to neuveriteľné množstvo emócií, ktoré je človek schopný cítiť. Keď sa pozriem na konkrétnu budovu, väčšinou nič necítim. Nedokážem ani rozpoznať, či je to kancelárska budova, obytný dom, alebo fabrika. Myslím si, že ďalšou veľkou výzvou, ktorej sa architekti zvyčajne, žiaľ, nevenujú, je vyjadriť vo výraze náplň a špecifickosť budovy. A ak treba, pokojne aj inými výrazovými prostriedkami, než bežne vidáme na súčasných budovách. V architektúre je priveľa abstrakcie a málo expresivity. Stojíme pred úlohou navrátiť architektúre jej schopnosť výrazu.

O čom by teda architektúra okrem vyjadrenia jej funkcie a zhmotnenia genia loci mohla a mala hovoriť? Môže vyjadriť politické, sociálne a osobné presvedčenie architekta. Keď som pred 20 až 25 rokmi vyučoval na fakultách architektúry v New Yorku a Štrasburgu, hovoril som študentom: Predstavte si, že máte navrhnuť justičný palác v Moskve.

Gaetano Pesce
 Architekt, umelec, dizajnér (* 1939 v talianskej La Spezii) študoval na Fakulte architektúry Benátskej univerzity. Žil v Padove, Benátkach, Londýne, Helsinkách, Paríži a od roku 1980 žije v New Yorku. Pesce pracoval ako externý lektor a profesor na mnohých prestížnych inštitúciách v Amerike i zahraničí, medzi nimi na Cooper Union v New Yorku. Už 28 rokov je fakultným členom na Institut d'architecture et d'études urbaines vo francúzskom Štrasburgu. Pesce pracoval aj v Taliansku, Nemecku, Belgicku, Japonsku, v Spojených štátoch, Brazílii, čo ovplyvnilo internacionalizmus jeho prístupu. V roku 1996 bol Pesce poctený úplnou profesijnou retrospektívou v parížskom centre Georges Pompidou. V roku 1993 Gaetano Pesce získal vplyvnú cenu Chrysler Award for Innovation and Design. Gaetano Pesce, architekt, umelec, dizajnér žijúci v New Yorku, pracoval na rozmanitých zákazkách v architektúre, urbanistickom plánovaní, interiérovom, výstavnom a industriálnom dizajne a v publikovaní. Za viac než 40 rokov praxe Pesce vypracoval verejné i súkromné projekty v USA, Európe, Latinskej Amerike a Ázii, od rezidencií po záhrady a podnikové úrady. Ohromné množstvo Pesceho prác, ktoré možno spoznať podľa ich emotívnych a hmatateľných kvalít, neskrotnej farebnosti a nástojení na použití inovatívnych stavebných materiálov vyrobených pomocou nových technológií, opísal prominentný kritik architektúry Herbert Muschamp ako „architektonický ekvivalent mozgovej búrky“. Všeobecnejšie je Pesceho práca charakterizovaná diverzifikovanými sériami, dvojitou úžitkovosťou objektov a architektúry, kreatívnym používaním farieb, politickou dimenziou projektov, teóriou a praxou „poorly made“ (zle urobeného), provokativnosťou, uplatnením a zdokonaľovaním syntetických materiálov, teóriou ženskosti. Práca Gaetana Pesceho pre svoj inovatívny charakter a nekonvenčného ducha často vyvoláva rozruch a kontroverzné odozvy. Vzdialene figuratívny aspekt a ručne vyrobená kvalita charakterizujú Pesceho najznámejšie zákazky. Patria medzi ne ponúknuté projekty pre Les Halles (1979) a prerobený Lingotto Fiat Factory v Turíne (1983), Children's House pre Parc de la Villette v Paríži (1985), Hubinov apartmán v Paríži (1986), Organické budovy v Osake (1989-1993), Galéria Mourmans v Belgicku (1994) a Shumanova rezidencia v New Yorku (1994).

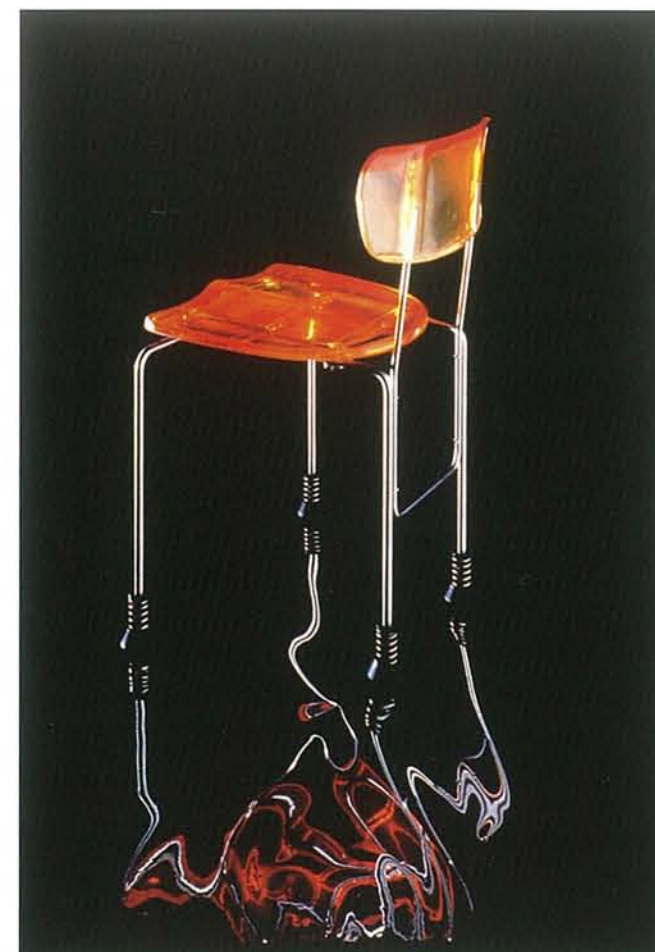
Zdroj: Clubovka

Jedna z deviatich stoličiek zo série Pratt Chair, ktorej vývoj bol súčasťou výskumu na Pratt Institute v New Yorku. Stolička je vyrobená z viacfarebného uretánu a je odlievaná ručne. Foto: ateliér Gaetana Pesceho

Kreslo UP 5 z Pesceho kolekcie UP, takmer sochársky poňaté dielo s figurálnymi prvkami ženskej postavy. Guľa pripútaná ku kreslu je jasným symbolom, ktorým Pesce vyjadruje svoj názor na neslobodu žien. Foto: ateliér Gaetana Pesceho

543 Broadway Chair, stolička z uretánu a epoxidovej živice vyrobená pre Bernini, Milano. Foto: ateliér Gaetana Pesceho

V tom čase bolo Rusko povestné represívnym režimom. Študenti sa nemohli vo svojich návrhoch vyhnúť vyjadreniu, či s týmto režimom súhlasia, alebo nie. Architektúra je prostriedkom vyjadrenia osobného presvedčenia architekta a je škoda – nielen pre architekta, ale aj pre kvalitu diela –, ak sa tejto možnosti architekt zriekne. Preto je napríklad taká fascinujúca Corbusiérova kaplnka v Ronchamp, vyjadruje neskutočnú spiritualitu Corbusiérovej osobnosti, ktorá je o to zaujímavejšia, že v predchádzajúcich fázach tvorby bol iniciátorom prísne funkcionalistického štýlu. Keď robíte kostol a chcete svoju prácu urobiť úprimne, nemôžete sa vyhnúť vlastnej výpovedi o svojom chápaní viery a spirituality.

Architekt vnáša do tvorby aj svoju individualitu. V tvorbe sa prejaví nielen jeho názor, ale aj temperament, vkus, prirodzené tendencie k určitým tvarom, farbám a riešeniam. Vo vašej tvorbe je veľa organických tvarov. Spomínate si na niečo z vášho detstva a prostredia, čo tieto tendencie ovplyvnilo? Áno. Viacerí tvrdia, že moje výrazové prostriedky majú niečo spoločné s varením, tvorbou jedla v kuchyni. Podobne ako v kuchyni, aj ja v tvorbe miešam dokopy viacero elementov. Varenie chce istú mieru hravosti a zvedavosti a vzniká pri ňom množstvo prekvapujúcich výsledkov. Nebránim sa tomuto porovnaniu. Vo svojej „kuchyni“ používam množstvo netypických ingrediencií, materiálov, ktoré sú známe skôr z iných oblastí priemyslu. Inšpiruje ma príroda – neustále sa mení do prekvapujúcich foriem a v každej fáze je nádherná.

HALOVÉ SYSTÉMY AVG

Využitie stavebného systému AVG

- nákupné strediská
- polyfunkčné objekty
- športové a oddychové centrá
- autosalóny a servisné strediská
- výstavné haly
- výrobné objekty
- skladové priestory
- potravinárske objekty
- chladiarske a mraziarske objekty

- rekonštrukcie a zatepovanie existujúcich objektov
- rekonštrukcie striech a fasád
- opláštenie objektov
- hotely a reštaurácie
- kongresové objekty
- kancelárske budovy
- školy a školiace centrá

Tepelnoizolačné sendvičové systémy AVG	Fasádne kazetové systémy AVG	Trapézové profily AVG	Transparentné fasády AVG	Presvetľovacie prvky AVG
Strešné systémy AVG	Príslušenstvo k systému AVG	Dvere priemyselné, chladiarske, mraziarske	Oceľové konštrukcie AVG	Ukončovacie a hygienické profily AVG

KONTAKT

AVG group, a.s.
 Vlkavská cesta 2
 976 31 Vlkavská (B8)

Tel.: +421 (0)48 418 83 12,
 Fax: +421 (0)48 418 83 42,
 E-mail: info@avg-group.com

BRATISLAVA:

GSM: +421 (0)915 838 572
 GSM: +421 (0)918 324 741
 Fax: +421 (0)2 444 502 28
 E-mail: info-ba@avg-group.com

BANSKÁ BYSTRICA:

GSM: +421 (0)915 833 516
 Fax: +421 (0)48 418 83 42
 E-mail: info-by@avg-group.com

KOŠICE:

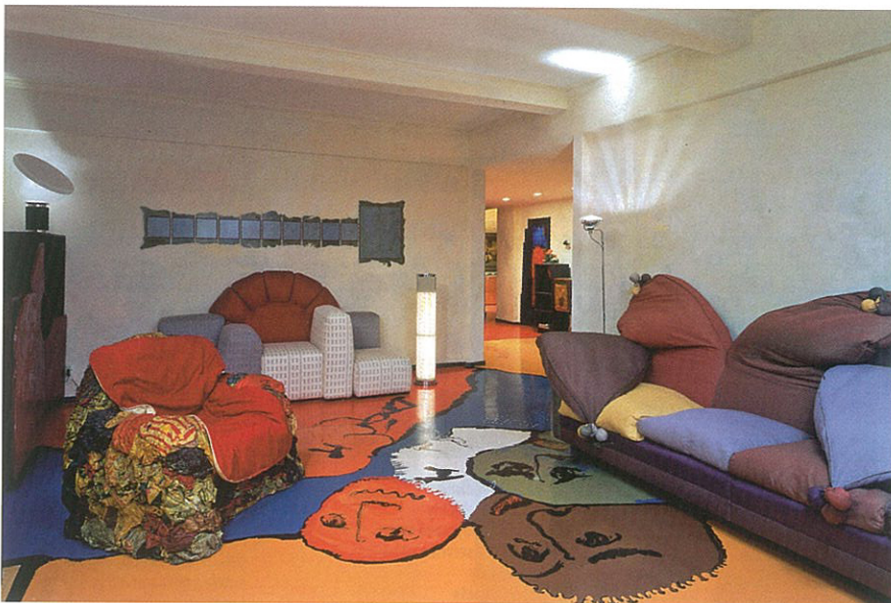
GSM: +421 (0)915 838 574
 GSM: +421 (0)905 883 806
 Fax: +421 (0)55 677 06 44
 E-mail: info-ko@avg-group.com

NOVÉ MESTO NAD VÁHOM:

GSM: +421 (0)915 991 667
 Fax: +421 (0)32 771 44 40
 E-mail: info-nm@avg-group.com

Bademe radi, keď navštívite našu web stránku, kde si po vyplnení návratky môžete vyzbrať zdarma materiály o našich produktoch, ktoré Vám obratom doručíme poštou.

www.avg-group.com
www.avgsystem.eu

Renovácia bytu na Park Avenue v New Yorku. Pesce nešetrí expresívnymi prvkami na žiadnej ploche či interiérovom prvku – všimnite si napríklad podlahu liatu z polyuretánu a živice. Foto: ateliér Gaetana Pesceho

Ako využívate v tvorbe netradičné materiály?

V roku 2008 sa vo Viedni konala zaujímavá výstava – Design without form. So súčasnými materiálmi a technológiami môžeme tvoriť prakticky bez obmedzení, môžeme vytvárať nové, prekvapujúce formy, ktoré posúvajú hranice. Umožňujú nám vytvárať dizajn bohatý na výraz. Materiálu však musíme nechať možnosť vyniesť, mal by sa použiť tak, aby sa naplno prejavili jeho charakteristické vlastnosti, nesmieme ísť proti ich podstate. O toto sa usilujem aj vo svojej tvorbe.

Pracujete s kaučukom, gumou, živinou. Spolupracujte pri návrhu vašich projektov s vedeckými inštitúciami, ktoré skúmajú vlastnosti materiálov, aby ste vedeli optimálne využiť ich prednosti?

Viackrát som mal možnosť spolupracovať s chemickými spoločnosťami, ktoré práve vyvíjajú nové materiály. Pri výskume sa často stáva, že vznikne nový materiál, ktorého optimálne využitie nie je vopred jasné a treba ho vyskúšať. Niekoľkokrát ma tieto spoločnosti aj oslovili a mne sa podarilo nájsť celkom nečakané uplatnenie týchto materiálov.

Väčšina ľudí, a to si dobre uvedomujem, má pocit, že chemická výroba nie je dobrá. No chemickým produktom je takmer všetko okolo nás – od našich topánok cez nábytok, textilie až po stavebné materiály. Nie je účelom nevyužívať produkty chemickej výroby, ale vyrábať ich s minimálnymi vplyvmi na životné prostredie a zároveň využívať šetrne a správnym spôsobom. Myslím si, že keby sme nepokra-

čovali vo vývoji nových materiálov, mohli by sme sa ukrátiť aj o mnohé ekologicky šetrné a zároveň pre ďalší vývoj osočné riešenia.

Vaša tvorba je organická a plná neopakovateľných foriem. Architektúra a dizajn v našom okolí sú však vo všeobecnosti skôr pravouhlé a minimalistické. Vyzerá to, akoby ste boli týmito prevládajúcimi formami už unavený...

Neustále opakovanie strohých foriem je pre mňa príliš nudné a považujem to za negatívny jav. Nie je to nič osobné. Náš spôsob života a komunikácie nie je abstraktný, je plný obrazov. Preto by sa aj architektúra mala zmeniť a začať používať expresívnejšie výrazové prostriedky, istú obraznosť. Architektúra a dizajn by sa tak viac priblížili vnímaniu ich užívateľov. Človek potrebuje pre plnohodnotný život viac emocionálnosti a zmyslového vnímania.

Architektúra musí zanechať určitý vnem, nesmie byť indierentná. Musíme z nej

mať pocit, že sa jej chceme dotknúť, že ju chceme zakúsiť, pochopiť, nechať sa do nej vtiahnuť. Väčšina našej architektúry je však strnulá, chladná a odmeraná.

Pred dvoma rokmi ma požiadal jeden pár, aby som im navrhol dom na juhu Talianska v nádhernom prostredí olivového hája. Rozhodol som sa, že najlepším vyjadrením ich vzťahu k architektúre bude, ak sa inšpirujem ich portrétom. Keď sa pozriete na ich dom, nevidíte abstraktné formy, ale vyjadrenie dvoch odlišných individualít, ženy a muža v jednom celku. Jedna časť je emocionálna, druhá racionálna, jedna veselá a hravá, druhá seriózná. Je to čiastočne vtip, ale pokúšal som sa takto hľadať nové skúsenosti a možnosti vyjadrenia. Snažím sa, aby sa architektúra prihovárala.

Ako ste opisovali ženské a mužské charakteristiky domu, napadlo mi, že vaša tvorba má viac ženských prvkov...

Áno, uvedomujem si to. Dnešná architektúra je dogmatická, často totalitárna, meravá, chladná a ničehovoriaca. Ako môže mať jedna budova tisícky rovnakých okien v pravidelnom rasti, keď za každým z nich žije či pracuje iný, neopakovateľný človek? Je veľmi smutné, ak je toto obraz dnešnej spoločnosti. Dnešné technológie nám dávajú slobodu tvorby. A tá je doménou ženskej mentality – senzualnej, elastickej, farebnej, organickej. Mužská mentalita je skôr dogmatická, vážna, odmeraná, abstraktná, bez farby a tvaru. A to mi je cudzie.

Mám pocit, že práve v tomto období stojíme v architektúre pred významným krokom – musíme sa snažiť, aby architektúra robila ľudí šťastnými, aby nás napĺňala radosťou a optimizmom, pocitmi, ktoré doteraz v architektúre, žiaľ, chýbali.

Martina Jakušová
Foto: Dano Veselský

Gaetano Pesce: Architecture should make people happy and free

He looks at the world through design glasses. He explained that these were the frames that his grandfather wore. In place of modern stylization Gaetano Pesce, a designer and architect of Italian origin living in New York, prefers something personal, something to which personal searches and tradition are bound. And this is also indicative of his creation.

He declares openly that most contemporary architecture bores him. In place of the continually repetitive abstract forms of globalization style he uses organic shapes, playful forms and unusual materials. "Architecture should touch people. It should reflect the specific place where it stands – translate an emotion, intermediate the open opinion of the architect," this temperamental creator, who presented his work at the Clubovka in Bratislava at the end of last year, says passionately.